

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Wereld

Opgave 1 – Van scheepswerf tot sloopstrand

1 maximumscore 2

- In centrumlanden worden meer hoogwaardige schepen gebouwd (waarvoor gespecialiseerde kennis nodig is) 1
- Het zwaartepunt verschoof pas de afgelopen twintig jaar, omdat voor de bouw van schepen / de aanleg van scheepswerven grote investeringen moeten worden gedaan 1

2 maximumscore 2

- Een juist argument vóór de stelling is: de transportkosten bij de schepen uit de Triple-E-klasse zijn (door hun grotere vervoerscapaciteit en lagere brandstofverbruik) lager, waardoor de relatieve afstand tussen China en Europa gemeten in kosten afneemt 1
- Juiste argumenten tegen deze stelling zijn: 1
  - Schepen uit de Triple-E-klasse varen langzamer, waardoor de relatieve afstand tussen China en Europa in tijd toeneemt.
  - Schepen uit de Triple-E-klasse kunnen alleen de grootste zeehavens aandoen, waardoor de relatieve afstand tussen bepaalde gebieden in China en Europa toeneemt (omdat er meer voor- en natransport nodig is).

Opmerking

Een tegenargument waarin wordt genoemd dat schepen uit de Triple-E-klasse niet door het Suezkanaal kunnen (waardoor de relatieve afstand in tijd toeneemt) dient goed te worden gerekend.

Vraag	Antwoord	Scores
3	<p>maximumscore 3</p> <p>De juiste macro-regio's zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Noord-Amerika - (West-)Europa / de Europese Unie - (Zuid)oost-Azië <p>De juiste landen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Australië - Brazilië - India 	
	indien zes antwoorden juist	3
	indien vijf of vier antwoorden juist	2
	indien drie of twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
	<p><i>Opmerking</i></p> <p><i>Het antwoord Zuid-Afrika dient goed gerekend te worden.</i></p>	
4	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • (ruimtelijke) afwenteling • Deze landen zijn soft states / In deze landen is relatief veel corruptie / De (milieu/arbeids)wetgeving is in deze (perifere) landen relatief makkelijk te omzeilen 	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 – Metropolen in de Verenigde Staten

5 maximumscore 1

megalopolis

6 maximumscore 3

Juiste voorzieningen met een mondiaal bereik zijn:

- het hoofdkantoor van de Verenigde Naties (politieke dimensie) 1
- toonaangevende musea / festivals / theatervoorstellingen / sporttoernooien (Guggenheim museum/Broadway/US open) (sociaal-culturele dimensie) 1
- Wallstreet / hoofdkantoren van grote financiële instellingen (economische dimensie) 1

7 maximumscore 3

- a allebei
- b edge city
- c edge city
- d CBD
- e allebei
- f CBD
- g CBD

- indien zeven antwoorden juist 3
- indien zes of vijf antwoorden juist 2
- indien vier of drie antwoorden juist 1
- indien minder dan drie antwoorden juist 0

8 maximumscore 2

- getto 1
- Een juist antwoord verwijst naar betere sociale voorzieningen / het toekennen van huursubsidies / de relatief hoge uitkeringen in Nederland / het kleinere verschil tussen arm en rijk in Nederland 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aarde

Opgave 3 – Mount Yamnuska

- 9 maximumscore 2**
- het Atlasgebergte (of onderdelen daarvan) / Riffgebergte 1
  - Drakensberg 1
- 10 maximumscore 2**
- Uit de beschrijving moet blijken dat
- er (door convergentie) van twee kanten druk werd uitgeoefend op de gesteentelagen, waarbij een breuk ontstond 1
  - waarna de gesteentelagen over elkaar heen werden geschoven / een overschuiving plaatsvond (en het oudere gesteente boven op het jongere gesteente kwam te liggen) 1
- 11 maximumscore 2**
- gesteentelaag 4 1
  - gesteentelaag 8 1
- 12 maximumscore 2**
- Mechanische verwerking: vorstwerking / water bevriest in rotspletten, waarbij het gesteente uit elkaar wordt gedrukt / door verschillen in temperatuur valt het gesteente uit elkaar 1
  - Chemische verwerking: kalksteen lost op in (zuur) regenwater 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 4 – Waterschaarste in Spanje

13 maximumscore 2

Juiste oorzaken zijn:

- Spanje staat een groot deel van het jaar onder invloed van hoge luchtdruk / het subtropisch maximum / het Azoren-hogedrukgebied.
- Grote delen van Spanje liggen (bij de overheersende noordwestenwinden) aan de lizijde / in de regenschaduw van gebergten.
- De overheersende winden zijn in grote delen van Spanje aflagdig.

per juiste oorzaak

1

14 maximumscore 2

Een juiste uitleg is:

- Door verwoestijning verdwijnt de vegetatie (oorzaak) 1
- waardoor de bovenste laag van de bodem (bij stortbuien) makkelijk kan wegspoelen / makkelijk kan wegwaaien (gevolg) 1

15 maximumscore 2

Juiste redenen zijn:

- De beschikbaarheid van zoet water verschilt per regio. / In het zuidoosten zal wel waterschaarste optreden.
- De beschikbaarheid van zoet water verschilt per periode van het jaar. / In de zomer zal wel waterschaarste optreden.
- Door de grote hoeveelheid toeristen is het verbruik van zoet water (in bepaalde periodes van het jaar) extra groot (waardoor er wel waterschaarste optreedt).

per juiste reden

1

16 maximumscore 3

- Bij a: dit zal leiden tot uitputting (van de voorraad fossiel water) 1
- Bij b: dit zal leiden tot aantasting van natuurwaarden/deltagebieden elders in Spanje / watertekorten in delen van Spanje die nu wel over voldoende water beschikken 1
- andere maatregel: de aanleg van stuwdammen/stuwmeren 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Zuidoost-Azië

Opgave 5 – De Ophir oliepalmlantage op Sumatra

17 maximumscore 2

Uit de beschrijving moet blijken dat

- voor de (zuidwest)kust van Sumatra subductie plaatsvindt / de Indisch-Australische plaat onder de Euraziatische plaat duikt 1
- waarbij de oceanische korst smelt / omhooggerichte magmastromen ontstaan (en vulkanen worden gevormd) 1

18 maximumscore 2

Een juiste uitleg is:

- De Ophir oliepalmlantage ligt vlak bij (op) de evenaar (oorzaak) 1
  - waardoor zich tweemaal per jaar de ITCZ / (een zone met) lage luchtdruk boven de Ophir oliepalmlantage bevindt (gevolg) 1
- of
- Tweemaal per jaar bevindt de ITCZ / (een zone met) lage luchtdruk zich boven de evenaar / Ophir oliepalmlantage (oorzaak) 1
  - waardoor er ook tweemaal per jaar veel condensatie (en neerslagvorming) plaatsvindt (gevolg) 1

19 maximumscore 2

- De aanleg van oliepalmlantages leidt (direct of indirect) tot het verdwijnen van tropisch regenwoud / landdegradatie / bodemerosie (natuurlijke of fysisch-geografische dimensie) 1
- Door de aanleg van oliepalmlantages verliezen lokale boeren hun inkomen/grond/werk (economische dimensie) 1

20 maximumscore 1

Bij de Ophir oliepalmlantage zijn kleine boeren mede-eigenaar van de plantage (en delen zij in de winst) / hebben kleine boeren een stuk grond dat gebruikt kan worden voor andere doeleinden dan de verbouw van oliepalmen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 6 – Export ASEAN

21 maximumscore 3

- Juiste economische ontwikkelingen zijn: 2
  - de-agrarisatie / afname van de export van grondstoffen en landbouwproducten
  - relatieve toename van de export van hightechindustrieproducten
  - diversificatie van de industrie
  - exportvalorisatie

Opmerking

Aan elke juiste ontwikkeling 1 scorepunt toekennen.

- Juiste demografische ontwikkelingen zijn: 1
  - daling van het geboortecijfer/geboorteoverschot
  - urbanisatie

22 maximumscore 2

Een juiste uitleg is:

- Vietnam stelde zijn economie open / stond marktwerking toe (oorzaak) 1
- waardoor veel buitenlandse multinationals (productie)afdelingen vestigden in Vietnam (en de export van industrieproducten snel groeide) (gevolg) 1

23 maximumscore 2

- Myanmar: grondstoffen en landbouwproducten 1
- Singapore: hightechindustrieproducten 1

24 maximumscore 2

- Brunei is een oliestaat, waardoor er veel geld het land binnenkomt door de verkoop van olie 1
- Maleisië is binnen Zuidoost-Azië een relatief ver ontwikkeld land, waardoor er veel geld het land binnenkomt als gevolg van de verkoop van hoogwaardige industrieproducten / de levering van diensten 1

Opmerking

Alleen als zowel het land als de manier waarop de positieve handelsbalans tot stand kwam juist zijn, 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Leefomgeving

Opgave 7 – Katendrecht

25 maximumscore 2

Juiste oorzaken zijn:

- Er kwamen steeds grotere schepen / schepen met een grotere diepgang (die alleen in havens verder richting zee konden aanleggen).
- De overlast van de havenactiviteiten was in de stad niet langer wenselijk.
- Er was in Katendrecht weinig (uitbreidings)ruimte (voor olie- of containeropslag).

per juiste oorzaak

1

26 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- in de periode 1960-1990 suburbanisatie plaatsvond / veel (kans)rijke bewoners uit Katendrecht wegtrokken (oorzaak) 1
- waardoor een concentratie van (kans)armen ontstond in Katendrecht / er vrijwel alleen bewoners terechtkwamen die hun woning niet goed konden onderhouden (gevolg) 1

27 maximumscore 2

Een juiste uitleg is:

- Er zijn nieuwe bruggen (de Erasmusbrug en de Rijnhavenbrug) aangelegd / Er heeft vernieuwing plaatsgevonden in de Kop van Zuid (oorzaak) 1
- waardoor de (relatieve) afstand van Katendrecht tot het centrum van Rotterdam is afgenomen (gevolg) 1

28 maximumscore 3

Uit de economische argumentatie moet blijken dat

- door herstructurering de buurt meer in trek komt / een gewilde woonlocatie wordt 1
  - zodat de huren zullen stijgen 1
- of
- Door herstructurering worden de oude woningen vervangen door nieuwe en duurdere woningen 1
  - waardoor een deel van de oorspronkelijke bewoners niet terug kan keren in de wijk 1
  - In het nieuwe Katendrecht is ruimte gemaakt voor sociale woningbouw / gemengd wonen (zodat een deel van de oorspronkelijke bewoners in de wijk kan blijven wonen) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 8 – Kustbeheer op Texel

29 maximumscore 2

- stelling 1 niet waar
 stelling 2 waar
 stelling 3 niet waar

indien drie antwoorden juist	2
indien twee antwoorden juist	1
indien minder dan twee antwoorden juist	0

30 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- (door het bij elkaar komen van de stromingen) de stroomsnelheid afneemt / het water (vrijwel) stil komt te staan (oorzaak) 1
- waardoor sedimentatie plaatsvindt / zand bezinkt (gevolg) 1

31 maximumscore 2

Juiste voordelen zijn:

- Bij vooroeversuppletie wordt het zand (uiteindelijk door natuurlijke processen) over een groter deel van de kust verspreid / wordt de kust over een langer stuk versterkt.
- Vooroeversuppletie leidt tot minder overlast (voor strandbezoekers).
- Vooroeversuppletie is (bij storm) minder onderhevig aan afkalving dan strandsuppletie.

per juist voordeel	1
--------------------	---

32 maximumscore 3

Uit het antwoord moet blijken dat

- tussen strandpaal 6 en 9 helemaal **geen** zandsuppletie wordt uitgevoerd (besluit c), omdat hier al veel zand ligt / in het verleden de zandplaat Onrust aan Texel is vastgegroeid 1
- tussen strandpaal 9 en 12 een **strandsuppletie** wordt uitgevoerd (besluit a), omdat vlak voor de kust een diepe geul / het Molengat ligt (en een vooroeversuppletie dus niet mogelijk is) 1
- tussen strandpaal 12 en 18 een **vooroeversuppletie** wordt uitgevoerd (besluit b), omdat dit de goedkoopste manier is om de kust te versterken (en het minste overlast veroorzaakt) 1

Opmerking

Wanneer bij alle drie de kustvakken het juiste besluit is gekozen, maar de redenen onjuist zijn, dient 1 scorepunt te worden toegekend.

Bronvermeldingen

Opgave 1

bron 1 vrij naar: www.rushlane.com

bron 2 bron: www.maritiemnederland.com, foto: Pierre Torset

Opgave 2

bron 1 bron: Cito

Opgave 3

bronnen 1 en 2 bron: <http://myrockymountainwindow.com>

Opgave 5

bron 1 vrij naar: Jelsma, I., e.a., Smallholder Oil Palm Production Systems in Indonesia, Lessons from the NESP Ophir Project, Universiteit Wageningen, 2009 en De Grote Bosatlas

bron 2 bron: www.foodorfuel.org

Opgave 6

bron 1 bron: Farole, T. en D. Winkler, Export competitiveness in Indonesia's Manufacturing Sector, World Bank, 2012

bron 2 bron: www.miti.gov.my

Opgave 7

bron1 vrij naar: www.top010.nl

bron 2 bron: www.fenixlofts.nl

bron 3 bron: Google Earth en www.top010.nl

Opgave 8

bron 1 vrij naar: Cleveringa, J., Rapport RIKZ/OS2001.031 en www.ecomare.nl